

Sisällys

ESIPUHE ...5

TERVETULOA SAVOON ...8

Savo matkailun ja retkeilyn lähteillä ...9

Matkat, retket ja syntyvä kuva Suomesta ...9

Savon vesistöt jäävät nykyään kätköön ...10

Savon kansallismaisemat ...11

Miksi Savon patikkareitit? ...12

Kulkijan käytöstavat ...14

Suomea hahmottamassa ...16

SAVON JA SAVOLAISTEN TARINA ...17

Varhaisimpien savolaisten arki ...18

Varhaismetallikausi Savossa ...19

Savon asutus laajenee rautakaudella ...19

Kaski – savolaiskulttuurin historiallinen ydin ...20

Pyhän Olavin linna rakennettiin itärajan turvaksi ...22

Savo rajaseutuna ...22

Pietarin kaupungin perustaminen ja Savo ...25

Uuden valtioyhteyden merkitys ...26

Saimaan kanava avaa meriyhteyden ...27

Savot erilaistuvat ...27

Kanavat avasivat Savon yhteydet maailmaan ...28

Maatalouden modernisaatio ja umpikuja ...30

Suomi, Neuvostoliitto ja Savot ...30

Savot ovat yhteistä lähtöä ...31

Savon maakuntalaulu ...32

Soutuvene – entisten savolaisten helikopteri ...34

SAVOLAISEN LUONNON

OMINAISPIIRTEET ...36

Kun kevät vaihtuu kesäksi ...36

Yö taivasalla on voimakas elämys ...37

Jäidenlähtö on suuri näytelmä ...39

Kalasaäski – Afrikasta kesäksi Savo ...40

Savon ruska ...42

Savolaisen maiseman peruspiirteet ...45

Lämpimistä talvista uusi uhka saimaannorpalle ...46

Savon reitit pääosin kulttuurimaisemassa ...47

Savon luonnonsuojelualueet ...49

Hyönteiset – pieniä mutta paljon ...52

RETKEILY SAVOSSA ...54

*Elias Lönnrot Sammatista Savo*on ja Karjalaan 1828 ...54

Kansaan ja luontoon tutustumassa ...56

Savo Topeliuksen kuvissa ...56

Uusi alku 1920-luvulla ...58

Nykyiset vesiretkeilyn mahdollisuudet ...60

Into Konrad Inha Savossa ...60

Pyöräilemään Savoon ...63

Talven mahdollisuudet ...63

Luistelua luonnonjäillä ...64

MISTÄ KARTTA RETKELLE? ...66

Sähköiset kartat ...66

Painetut kartat ...67

Kartat kovaan käyttöön ...67

★ ETELÄ-SAVON PATIKKAPOLUT ...68

Repoveden kansallispuisto ...69

Linnansaaren kansallispuisto ...74

Linnansaaren torpan historiaa ...78

Koloveden kansallispuisto ...81

Pertunmaa–Mäntyharju–Mouhu-retkeilyreitti ...86

Kissakosken luonto- ja kulttuuripolku, Hirvensalmi ...88

Kalkkeronkierros, Hirvensalmi ...91

Astuvansalmen polku ...93

Etelä-Savon kalliomaalaukset ...94

Hanhilammen luontopolku, Mikkeli ...95

Säynätin retkeilyreitti, Mikkeli ...97

Hiidenmaan polut, Mikkeli ja Juva ...98

Sinivuoren luontopolku, Kangasniemi ...102

Kutemajärven luontopolku, Kangasniemi ...102
Häkkilän retkeilyreitti, Haukivuori ...104
Erä-Kallen kierros, Pieksämäki ...107
Kukonharjun kanavan museopolku, Puumala ...110
Liehtalanniemen luontopolku, Puumala ...113
Torikonpolku, Puumala ...115
Lohilahden eräreitistö, Sulkava ...117
Viikharjun luontopolut, Sulkava ...119
Sulkavan suursoudut ...122
Kirkkoveneellä eroon arjesta ...124
Sulkavan linnavuoren luontopolku ...125
Yöveden maitotie, Rantasalmi ...126
Gottlundin kierros, Juva ...128
Kotkanpolku, Joroinen ...129
Tapion ura, Punkaharju ...131
Kruununpuiston luontopolku, Punkaharju ...134
Hiekkalahden luontopolku, Punkaharju ...136
Kansallismaiseman luontopalveluja kehitetään ...137
Kupolan luontopolku, Savonlinna ...139
Joel Lehtonen ...141
Kievarikierros, Savonlinna ...142
Vuohimäen ulkoilureitit, Savonlinna ...144
Tervastupa, Savonlinna ...147
Raikuun Salpa-aseman luontopolku, Kerimäki ...148
Salpajalla ei tarvinnut "panna pirusti hanttiin" ...150
Olavinlammen ulkoilureitti ...151
Kangasjärven luontopolku, Savonranta ...153
Luostarivaellus, Heinävesi ...154

★ POHJOIS-SAVON PATIKKAPOLUT ...159

Tiilikajärven kansallispuisto ...160
Kämärin luontopolku, Varkaus ...164
Orinoron luontopolku ...165
Sisä-Savon retkeilyreitit ...167
Suonenjoen osuus ...168
Jokivarren luontopolku ...168
Lintharjun luontopolku ...168
Karttulan osuus ...169
Tervon osuus ...170
Vesannon osuus ...170
Patoveden kierros, luontopolku ...170
Rautalammin osuus ...172
Haminalahden kulttuuripolku ...172
Puijon alue ja luontopolut ...175

Puijon savolaismaisema ...176
Talviurheilun historia havisee ...178
Pökösenmäen patteripolku, Kuopio ...179
Karhonsaaren luontopolku ...181
Suovun retkeilyreitti ja luontopolut ...182
Niittyahden retkeilyreitti, Kuopio ...185
Tahkivuori ja Tahkon kierto ...186
Huutavanholman luontopolku ...188
Pisan luonnonsuojelualue ...188
Seinävuoren rotkolaakso – Kaavinkoski ...191
Telkkämäen perinnetila ja luontopolut ...193
Älänteen alue ja Huuhkajakierros ...194
Liimatan taival eli Ylä-Keyrityn järven kierto ...197
Virvatulten polku, Rautavaara ...199
Väisälänmäen perinneluontopolku, Lapinlahti ...200
Paavon polku, Lapinlahti ...202
Urkin poloku. Pielavesi ...204
Kanjonin kierros ...206
Soidinvuoren ulkoilureitti, Iisalmi ...207
Koljonvirta–Runni, Iisalmi, Kiuruvesi ...209
Koljonvirran kierros, ratsastusreitti ...210
Juhani Ahon lapsuudenkoti Koljonvirralla ...211
Koljonvirta–Runni, maastopyöräilyreitti ...212
Seuraelämää Runnin kylpylässä ...213
Volokinpolku, Sonkajärvi ...214
Jyrkän ruukki ...217
Aarnikotkan polku ...218
Talaskankaan luonnonsuojelualue ...219

PIIRTOJA SAVON JA SEN

RETKEILYN TULEVAISUUDESTA ...223
Nykynuorten mielikuvia Savosta ...223
Savolaisuuden ilmentymiä ...224
Onko luonnosta savolaisten elinkeinoksi? ...225
Retkeilyreittien mahdollisuudet ...227

KIITOKSET ...229

LÄHDELUETTELO ...230
Kirjallisuus ...230
Sähköinen kirjallisuus ...231
Muut sähköiset lähteet ...232
Haastatellut henkilöt ...232
Kuvalliset lähteet ...233